

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1953/54 till avlösning av avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen; given Stockholms slott den 13 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Till avlösning av ännu utgående avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen begäres ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars
1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HEDLUND, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler *fråga om anslag för budgetåret 1953/54 till avlösning av avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen* samt anför därvid följande.

Enligt lagen den 6 maj 1938, nr 159, om avlösning av avgälder från de till skatte försålda så kallade halländska kyrkohemmanen skall landgille och ränta i följd av skatteköp, vilka åvila hemman som blivit till skatte löst enligt bestämmelserna i kungörelsen den 11 september 1863 angående försäljning till skatte av de s. k. halländska kyrkohemmanen, avlösas mot ersättning i penningar, då det påkallas av kronan (1 §). Det åligger härvid kammaradvokatfiskalsämbetet att såsom företrädare för kronan påkalla avlösning (3 §). Ersättning skall uppgå till tjugu gånger avgälden, varvid till grund för beräkning av ersättningen för räntan ävensom för landgillet, där detsamma utgår i smör, skall läggas senast fastställda tioåriga medelmarkegångspris. Ersättningen skall förskjutas av statsmedel samt av länsstyrelsen utbetalas till vederbörande kyrkoråd i början av det kalenderår, från och med vilket avgälden skall upphöra att utgå (2 och 8 §§). Såsom avbetalning å förskjutna ersättning skall fastighetens ägare årligen erlägga ett för varje år lika belopp, så bestämt, att det förskjutna beloppet är tjugutvå år från förskottets utgivande till fullo betalt till statsverket (2 §).

Såsom framgår av vederbörande departementschefs yttrande till statsrådsprotokollet den 18 juni 1937 med hemställan om inhämtande av lagrådets utlåtande över förslaget till förut berörda lag (se prop. 1938: 29, s. 9) uppgick enligt kammarkollegiets exemplar av jordeboken efter vissa rättelser antalet med avgäld besvärade jordeboksenheter vid denna tidpunkt till 56 stycken och det sammanlagda avgäldsbeloppet till 267 519 kronor 60 öre, varvid persedlarna beräknats efter 1935 års tioåriga medelmarkegångspris litt. C. Sedermera beräknades med tillämpning av de i nyssnämnda lagförslag angivna grunderna och 1937 års tioåriga medelmarkegångspris ifrågavarande avgälder till 259 148 kronor 60 öre (se nyssnämnda prop..

s. 19). I överensstämmelse med denna beräkning anvisades å riksstaten för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 260 000 kronor till avlösning av avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen (prop. 1938: 1, VII ht p. 52; SU 7 p. 43; r. skr. 7 p. 43).

Efter förslag av Kungl. Maj:t till 1942 års riksdag har riksdagen sedermera medgivit, att förefintliga medel å, bland andra, ifrågavarande anslag finge jämväl efter utgången av budgetåret 1941/42 disponeras för det med anslaget avsedda ändamålet (prop. 1942: 1, VII ht p. 51; SU 7 p. 34, r. skr. 7 p. 34). Behållningen å anslaget uppgick per den 30 juni 1952 till 22 497 kronor 67 öre.

I skrivelse den 13 januari 1953 har *länsstyrelsen i Hallands län* hemställt, att ytterligare medel måtte ställas till länsstyrelsens förfogande för utbetalning av ersättningar för avlösning av ifrågavarande avgälder. Därvid har länsstyrelsen anfört, bland annat, att länsstyrelsen enligt två särskilda av styrelsen meddelade utslag, vilka numera vunnit laga kraft, hade att i början av innevarande år utbetala dylika ersättningar med sammanlagt 24 207 kronor 20 öre. Efter ianspråktagande av den vid sistförflutna budgetårsskifte förefintliga reservationen å anslaget skulle för utbetalning av de sålunda fastställda ersättningarna erfordras ytterligare 1 709 kronor 53 öre. Då nya framställningar om avlösning jämlikt förut nämnda lag kunde förväntas från kammaradvokatfiskalsämbetet, torde emellertid medelsbehovet icke inskränka sig till den nu föreliggande bristen.

I anledning av länsstyrelsens framställning har *kammarkollegiet*, efter remiss, i skrivelse den 30 januari 1953 redovisat beräkningar av det ytterligare medelsbehov, som kan komma att föreligga i anledning av nya framställningar om avlösning av ifrågavarande avgälder. Enligt ett skrivelsen bifogat, av kammaradvokatfiskalsämbetet avgivet tjänstememorial borde enligt numera tillgängliga uppgifter det tidigare redovisade antalet jordeboksenheter, som besvärades av avgälder, rätteligen upptagits till 60. Härav återstode sju jordeboksenheter, beträffande vilka avgälden ännu icke blivit avlöst. Därest avgälderna från samtliga dessa efter ytterligare utredning skulle visa sig vara avlösningsbara enligt förut nämnda lag, torde enligt preliminära beräkningar och efter 1952 års tioåriga medelmarkegångspris å smör, råg och korn de ersättningar, som skall förskjutas av statsmedel, troligen komma att uppgå till ett sammanlagt belopp av nära 45 000 kronor. Det kunde antagas, att avlösning av de återstående avgälderna komme att av kammaradvokatfiskalsämbetet påkallas under innevarande kalenderår eller senast under år 1954. Kammarkollegiet funne därför det anslagsbelopp, som utöver anvisade medel erfordrades, uppgå till 47 000 kronor, varav under nu löpande budgetår skulle behövas högst 2 000 kronor och under budgetåret 1953/54 återstående 45 000 kronor. Det vore icke uteslutet att en del av sistnämnda ersättningsbelopp komme att utbetalas först under budgetåret 1954/55, men det finnes ingen möjlighet att nu ange fördelningen av utbetalningarna under de båda budgetåren.

Departementschefen. Till avlösning av avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen anvisades för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 260 000 kronor. Av dessa medel återstod vid senaste budgetårsskifte i runt tal 22 500 kronor. Emellertid har länsstyrelsen i Hallands län att i början av innevarande år utbetala ersättningar för avlösta avgälder med något över 24 200 kronor, varjämte för avlösning av ännu utgående avgälder enligt kammaradvokatfiskalsämbetets beräkningar behövs ca 45 000 kronor. För en fullständig avlösning av avgälderna från ifrågavarande hemman erfordras således utöver hittills anvisade medel ett belopp av 47 000 kronor. Härav behöver 2 000 kronor, avseende redan avslutade avlösningar, ställas till förfogande under nu löpande budgetår. Nämnade belopp bör alltså anvisas på tilläggsstat. Jag har för avsikt att i annat sammanhang denna dag göra framställning därom.

Avlösning av därefter återstående avgälder kan komma att av kammaradvokatfiskalsämbetet påkallas under år 1953 eller senast under år 1954. Det för avlösningen av dessa avgälder erforderliga beloppet, 45 000 kronor, torde böra anvisas å riksstaten för nästkommande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlösning av avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen* för budgetåret 1953/54 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
W. Hammargren.